

Bartal Klári: Tűznek születtem

Válogatott versek

A magát eke- és tollforgató emberek utódjának valló Bartal Klári válogatott verseinek gyűjteményét a budapesti Püski Kiadó jelentette meg 2001-ben. A címadó verset akár jelképesnek is felfoghatjuk. Kettős értelemben is. Mintegy sugall valamit a költemények vissza-visszatérő gondolat-, illetve érzelemvilágából: személyes sors és a zaklatott XX. század egyéni és nemzeti létet meghatározó momentumainak összefonódásáról. Ugyanakkor előlegezi a lírai élmény felfokozottságát, személyes átéltségét. Azt a fajta művészi magatartást, amelynek számos versében

részesévé avat bennünket a szerző. Hogy csak néhány sort idézzek: „Tűznek születtem, nem paráznak!” (Tűznek születtem); „Álmokat üző, tikkadt nyári este” (Álmokat üző); „Az ördög játszott velem akkor este” (Békás szorosi emlék); „Dobáltál, Uram / Kővel, nem kenyérrrel” (Csíksomlyói fohász) – és folytathatnám a térben és időben egymástól távol eső versek idézését. Távol esőt mondok, hisz a legkorábbi vers még 1957-ből való, a legfrissebb alatt az 1996-os évszám olvasható. A szűkebb haza, a koronázó város (Székesfehérvár), Erdély, a „nagyvilág” (Párizs, Klagenfurt, Norrköping), közvetlen élmények és a múlt az ihletői ennek, a hagyományos verselési formákat – strófaszerkezetet, ritmust és rimtechnikát – egyéni módon érvényre juttató, gyakran a népdalok könnyed fordulataira, költői képeire emlékeztető lírai utazásnak. Művészilag hitelesebben akkor, amikor „ellentétes” élményrétegek: közvetlen megfigyelés és meditáció, egy-egy konkrét léthelyzet és emlékezés, bizonyosság és kétely, múlt és jelen együtt alakítják a verset. Valahogy úgy, ahogy a „Mert ideje...” című indításában történik: „Ideje volt a félelemnek, / Ideje volt a rettegésnek, / A lopva mondott imádságnak, / És eltemetett reménységnek.” Ideje van ebben a lírában – Bartal Klári jelképeit kölcsönözve – a könnybe fulladt kacagásnak, a fagyhalálból ébredésnek, a némaságnak és kiáltásnak, az elbizonytalanodásnak és a töretlen reménynek. Ahogy egyik, törekeny hangulatú költeményének képsoraiba sűríti a költő: „Csillagatlan éjben / Holdsugarat áhít –/ Úttalan utakon / Dermedt csend világít.” (Úttalan utakon).